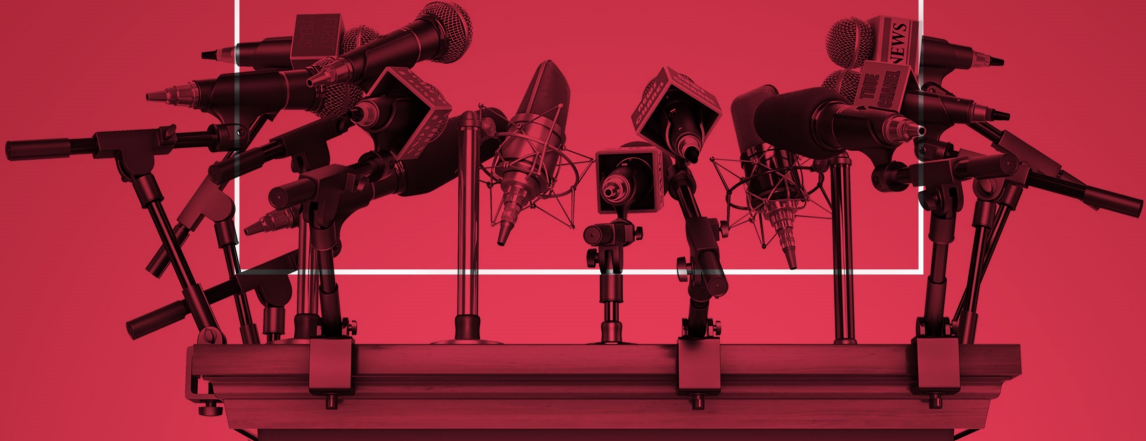

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

120. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.youtube.com/istinyeunivedu)

Mezun Öğrencimiz Özenç Kayalı tarafından tasarlanmaya devam edilmektedir.

NATO ‘nun Askeri Kanadından Çekilmek?

Fahri Erenel

2 nci Dünya Savaşı sonrası koşullarına göre kurulan ve soğuk savaş şartlarında gelişimini tamamlayan NATO, ABD ve Avrupa Birliği açısından artık ömrünü tamamlamış görünüyor.Macron’un ifadesi ile beyin ölümü gerçekleşen NATO’nun organları da üyelere destek verecek,onlara güvence sağlayacak durumda değil artık.Çoklu organ yetmezliği her alanda görülüyor.

Sponsoru’nun ABD olduğu bu örgüt bugüne kadar tamamen ABD ekseninde hareket etmiştir.ABD’nin isteği ile hareket alanı tanımını dışına çıkarak binlerce kilometre uzaklıktaki Afganistan’da görev almak zorunda kalan NATO,Avrupa’nın içinde Bosna -Hersek’te katliamlara seyirci kalmış binlerce insanın kanı eline sürülmüştür.Avrupa’da meydana gelen olaylara ABD’nin politikalarına göre müdahale veya etmeme kararı veren NATO’nun,soğuk savaş döneminde Varşova Paktına karşı sürdürdüğü dengeleme görevi dışında sahada hiçbir başarısı bulunmamaktadır.

ABD’nin siyasi ve silahlı gücü konumunda ki NATO, Marshall yardımı ile başlayan sözde yardım olan,ancak parası faizi ile geri alınan harp silah ve araçları ile kasasını doldurmuş,2 nci Dünya Savaşı şartlarında ürettiği ve stoklarında kalan harp silah ve araçlarını çaresizlik içinde ve mali açıdan zor durumda olan Avrupa Ülkelerine satarak hegemonik güç olmasının,üsler oluşturarak dünya hakimiyeti hedefine ulaşmasının mali boyutunu hazırlamıştır.

Harp silah ve araçlarında başlayan bağımlılık ABD ekonomisinin itici gücü olmuştur.ABD,ülkesi yanıp yıkılmadan savaştan zaferle çıkmış ve ayakta kalan tek ülke olmanın avantajını çok iyi değerlendirerek İngiltere’den dünya’yı kontrol eden güç unvanını almıştır.

Ülkesinde yapılan saldırı sonrası terörle savaş adı altında ya bizdensin ya da teröristsin diyerek bütün ülkeleri bu açıdan istismar eden ABD birçok ülkeyi ve sonrasında NATO’yu Afganistan bataklığına sürüklemiş ve bu ülkeyi daha önce Vietnam,İrak’ta olduğu gibi tam bir kaos ortamına sürükleyerek adeta kaçmak zorunda kalmıştır.

Kendi ülkesine yönelik terörist eylemlerde hemen faaliyete geçen ABD,ülkemizin 30 binden fazla insanımızın can kaybına ve mali kayıplara yol açan terörle mücadelesine ne kendisi destek vermiş ,ne de NATO kapsamında destek verilmesine imkan sağlamıştır.Tam tersine bir NATO ülkesine yapılan saldırılara karşı Irak Kuzeyinde olduğu gibi önleyici müdahalelerde bulunmuştur.Aynı durumu,Suriye Kuzeyinde de gördük.Çok sayıda insanımızın can kaybına yol açan Suriye merkezli terörist saldırılara engel olmak için kolunu bile kıpırtatmamış,tam tersine bu terör örgütünü eğiterek,silahla donatarak ve sürekli kontrolü altında tutarak Türkiye’ye karşı güçlendirmeye çalışmıştır.Kuzey Irak’ta bağımsızlık referandumunu destekleyen de yine ABD olmuştur.

NATO,üyesi olmamız ABD’nin ülkemize karşı olası bir hareketına asla engel olmayacaktır.Çünkü NATO,ABD demektir.Tam tersine bu ülkelerin bile hemen sınır komşumuz Bulgaristan ve Romanya dahil hemen ABD ‘nin yanında yer alacaklarında asla kuşkunuz olmasın.Bu durum NATO ülkesi olmasa bile ABD güdümlü Ukrayna içinde geçerlidir.

NATO-2030 vizyonu içi doldurulamayacak ve ulaşılamayacak hedeflerle doludur.Bu kapsamda,NATO'nun hareket alanını Ortadoğu ve Pasifik olarak genişletmek isteyen ABD bu defa sözünü geçirememiş,Fransa'nın Afrika'da özellikle Sahel bölgesi'nde hareket alanı kapsamına dahil edilmesi önerisi ile karşılaşmış,sonuçta NATO üyesi Avrupa Ülkeleri'nin onaylarını almak mümkün olmamıştır.

ABD, NATO'dan ümidini kesmiş durumdadır.Hatta Avrupa Ülkeleri de.ABD'nin İngiltere ile başlattığı yeni işbirliği,AUKUS adı verilen ittifak vb. faaliyetler ve hatta Rusya ile artan yakınlaşma çabaları,Yunanistan'da Dedeagaç dışında bazı adalar dahil üs kurma çalışmaları,Yunanistan'ı her alanda destekleme çabaları ve yaptıkları işbirliği anlaşmaları,Ermeni soykırımını ilk kez bu yıl tanımış olmaları,Bulgaristan ve Romanya'da oluşturulan sözde Rusya odaklı hava ve kara üsleri oluşturması,Suriye'de terör örgütü ile gözümüzün içine bakarak yakın ilişkisine devam etmesini ABD'nin değişen ittifak anlayışının izleri olarak değerlendirmek gerekir.

ABD, hiçbir koşulda Türkiye'nin yanında olmayacaktır.Bu kesindir.Tercihini yapmıştır ve artık Yunanistan'ın yanında yer aldığını açıkça göstermektedir.Yunanistan,Bulgaristan ve Romanya ile batıdan,Suriye'de ki yapılanması ile güneyden Türkiye'yi çevreleyen ABD'nin tek hedefi bulunmaktadır.Büyük Ortadoğu Projesine karşı en büyük engel olan Türkiye'yi bölmek ve parçalamaktır.ABD kaynaklı sivil veya askeri her yazıda /konuşmada bu izleri çok yakından görebiliyoruz.

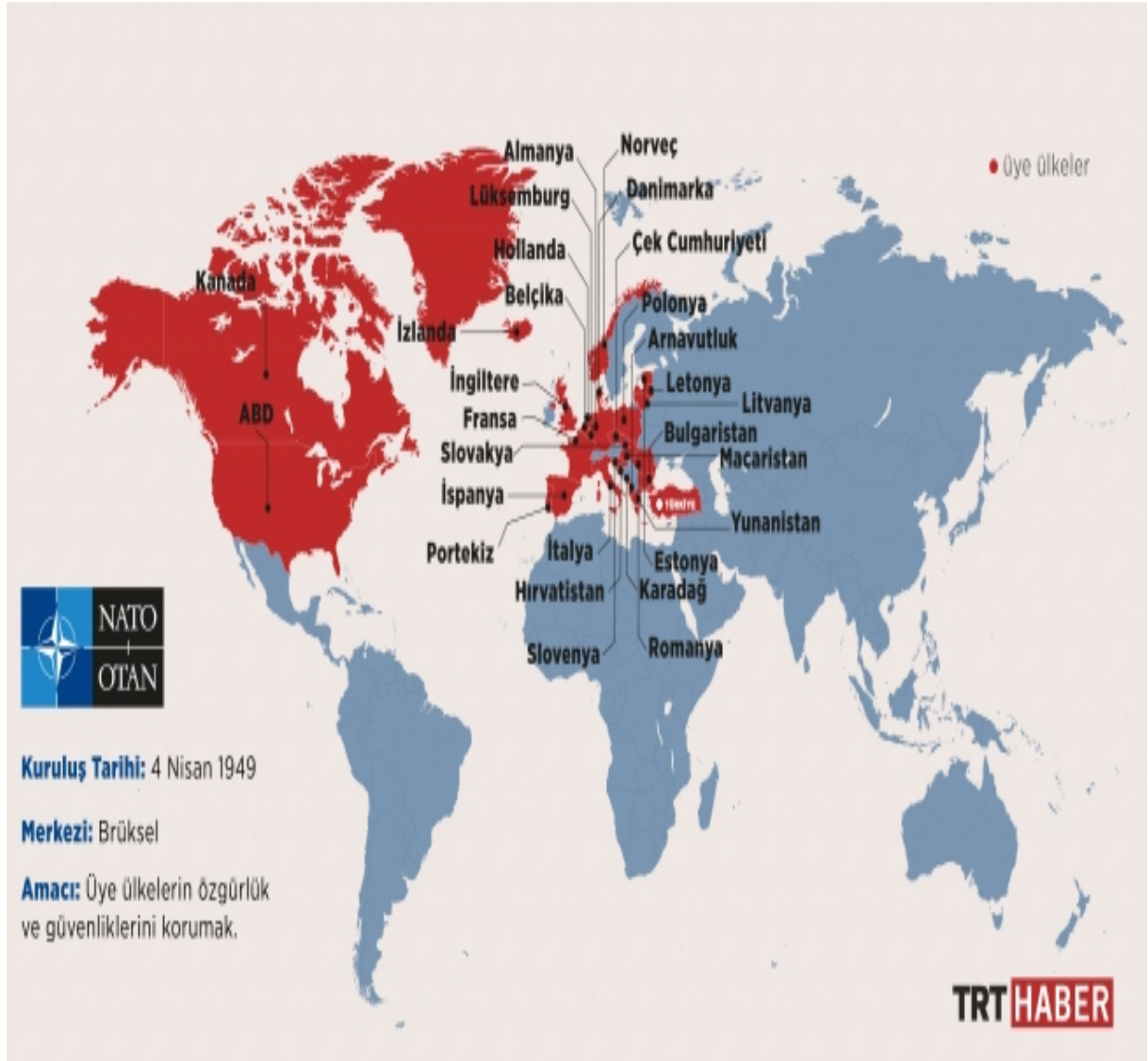
Avrupa Birliği'de doğu sınırını kesinleştirmiştir ve bu sınır Yunanistan'dan geçmektedir.ABD,yeni ittifak yapılanmalarında NATO ülkelerinin görüşünü almamakta ve hatta Fransa gibi bir ülkenin denizaltı satışını engileyebilmektedir.

Türkiye,artık kararını vermelidir.NATO'nun askeri kanadından derhal çekilmelidir.Bir süre daha siyasi kanatta yer almaya devam etmelidir.Eğer Ege Denizinde bir çatışma ortamı ortaya çıkarsa ABD ve Yunanistan ile işbirliği anlaşmaları yapan,harp silah,araç ve gemi satan Fransa'nın da Yunanistan'ın yanında yer alacağından kuşku duyulmamalıdır.Yunanistan bu hamleleri ile anlaşmalar hilafına silahlandığı Ege adalarını adeta koruma altına almaktadır.Yakında,arkasında yer alan nükleer güce sahip iki ülkenin desteği ile karasularını 12 mile çıkarma kararını uygulamaya geçmesine şaşırmmamak gerekir.Bu hamleyi Kıbrıs'ta tek bir devlet hamlesine yönelik girişimlerin takip edileceği dikkatlerden uzak tutulmamalıdır.

Türkiye,NATO'nun askeri kanadından çıkarsa, NATO,saha tecrübesi olan ikinci büyük gücünü kaybetmiş olacak ve diğer ülkeler kapasiteleri ile karşılayamayacakları bir yükün altına girecektir.Bu NATO'da dağılmayı da beraberinde getirebilecektir.Zaten ne NATO ne de AB eski doğu bloku ülkelerinin yüklerini taşıyamaz hale gelmiştir.Bu ülkelerin çoğu ne askeri ve ne de siyasi olarak entegre olamamışlardır.

NATO'nun askeri kanadından çekilmek bize olumsuz etkisi olmaz.Ülkemizde bulunan başta Kürecik radarı dahil olmak üzere NATO ve ABD'ye tahsisli tesislerin kapatılmasının zararını bu ülkeler çekecektir.

Bir sonraki yazıda bu konuyu değerlendirmeye devam edeceğim.Ve bir seçenek olarak Şanghay İşbirliği Örgütü'ne tam üyeliğin fayda ve mahzurlarını da analiz etmeye çalışacağım.

Paradigma İflas Etmedi Yaşıyor.

Prof. Dr. Anıl Çeçen-Ankara Kalesi -306

Küreselleşme döneminin başlamasıyla birlikte dünya kamuoyuna çıkan yeni kavramlardan birisi de paradigma kelimesi olmuştur. Daha önceden var olmasına ve eskiden kullanılmış olmasına rağmen ,paradigma kavramı yeni dönemin anahtar sözcüklerinden birisi olmuş ve yeni dünya düzenine geçiş sürecini açıkça anlatmaya yönelik bir çizgide her yerde ve çeşitli aşamalarda fazlasıyla kullanılmıştır Latince kökenli bir kavram olarak dünya sahnesine çıkan ve bu doğrultuda fazlasıyla kullanılarak yeni dünya düzeni oluşturulması için gündeme getirilen paradigma kelimesi,bilimsel makaleler ve konuşmalarda yeni dönemin en fazla kullanılan sözcüğü olmuştur.Bu kavramın yoğun bir biçimde dile getirilerek kullanılması eski dünya düzeninin son yıllarında ortaya çıkmıştır.

Bir anlamda yeni dünya düzenine giden yolda gündeme getirilen bu kavram, geçmişten gelen dünya düzeninin yıkılarak ortadan kaldırılması amacıyla da kullanılarak,bugün küreselcilerin zorlamasıyla dünya dillerine girmiş ve fazlasıyla kullanılarak bir anlamda düzen yıkıcılığının anahtarı konumunda kullanılmıştır.Sözlük anlamı olarak biçim, yapı, düzen, kalıp ve de model olarak çeşitli açılardan kullanılan bu kavram bir anlamda bilim ve felsefe anlayışlarının ifade edildiği durumlarda,en kritik noktalarda kullanılabilen bir kavram olarak varlığını bugün de sürdürmektedir.Özellikle,eski düzen ile içine girilmekte olan yeni düzen konuları tartışılırken, paradigma kavramının hem düzenler arasındaki farklılıkların belirtilmesinde hem de modellerin ele alındığı durumlarda biçim ve yapılanma konuları üzerinde durulurken kullanıldığı görülmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağıldığı aşamada paradigma konusu Türk kamuoyuna da taşınmış ve bu doğrultuda kitaplar yayınlanarak, eski düzenden yeni düzene geçerken ortadan kaldırılmak istenen eski siyasal düzenlerin yeni yapılanmaya uygun olarak ele alınmasıyla yürütülen tartışmalarda da, en başta gelen kavram olarak gene paradigmanın kullanılmaya çalışıldığı göze çarpıyordu. İçinde bulunulan ortamda kullanılmasına gerek olup olmadığı düşünülmeden bu kavramın her aşamada ortaya çıkarılması kamuoyunda şaşkınlık yaratırken , entelektüel toplum kesimlerinin bu kavrama kuşku ile yaklaşmaya çalıştıkları içine girilen tedirginlik ortamlarında belli oluyordu. Egemen güçlerin kendilerini merkeze oturtarak yeni bir dünya düzeni hayal etmeleri doğrultusunda yönlendirilen kamuoyunda,paradigma kavramı küreselci çevrelerin zorlamaları ile yeni bir yere gelebiliyordu.

Terk edilmesi istenen eski dünya düzeninin arkasında bir tarihsel süreç bulunduğu için eski ağaçların yüz yıllık gövdeleri gibi eski düzenlerin de zaman içerisinde tarihsel derinliklere gömüldüğü ve bu nedenle bunların yerlerinden oynatılmalarının pek de mümkün olmadığı gibi durumlar ortaya çıkarken,bu yüzden de çeşitli alanlarda eskisinden çok farklı çizgilerde tartışmalar birbirini izleyerek yapısal bir dönüşümün gerçekleşmesi için elverişli bir ortam yaratılıyordu. Son aşamada küreselcilik akımının emperyal çevrelerde uygulanmaya çalışıldığı belirginlik kazanınca , dünya kamuoyunda karışıklık kendiliğinden paradigma kavramını öne çıkarmıştır.Küresel basında daha çok eskiden yeniye geçiş sürecindeki dönüşüm üzerinde durulurken,bilim ve felsefe alanlarında paradigma kavramı üzerinden daha entelektüel tartışmalar gündeme geliyordu.Paradigma gibi bir kavram üzerinden eski dünya düzenine yönelen eleştiriler ve düşünsel saldırılar daha kolay yapılabiliyordu.Bu kavramın çok fazla bilinmemesi,birden fazla anlamlara gelmesi ve içeriği doldurulmadan birden kamuoyuna empoze edilmesi,okuyan ve düşünen çevrelerde haklı olarak çeşitli tepkilere yol açıyordu. İnsanlar hangi anlama geldiğini tam olarak bilmedikleri bir kavramın öne çıkartılarak,yeni durumun açıklanmasında kullanılmasını yadırgıyorlardı.Küreselci emperyalizmin yerli

temsilcileri ve ajanları yeni duruma uygun dil geliştirirken,globalizm ve paradigma gibi bilinmeyen kavramları kullanmakta ısrarlı davranarak ,küreselleşmenin önünü açacak bir yeni söylemi öne çıkarmak için çaba gösteriyorlardı.

Dünyanın tam ortasında merkez ülke olarak, yeryüzü haritasındaki yerini koruyan Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk tarihinden gelen siyasi birikime sahip olması nedeniyle, batı dünyasının emperyalist merkezlerinden tezgahlanan küreselleşme senaryolarına karşı Türkiye daha dikkatli ve mesafeli davranarak hareket ettiği için,medya ve basın organları üzerinden tezgahlanan küreselci oluşumlar ve senaryolar Türkiye'de istenen etkileri yaratamamıştır.Bu durumu gören batı merkezleri Türkleri etkileyerek küreselci yapmakta zorlanmışlar ve de paradigma gibi Türk kamuoyunun bilmediği yabancı dil kökenli yeni kavramlar aracılığı ile Türk dünyasının kafası karıştırılmıştır. Bu aşamada yeni emperyalist düzeni dünya toplumlarını teslim almak için kullanan küreselcilik akımının düşünsel boyutları geliştirilmeye çalışılırken, başlığında paradigma kavramının bulunduğu bazı makaleler hatta kitaplar bile yayınlanmıştır.

Dünya ülkelerini teslim almakta Türkiye'nin aykırı konumunu iyi bilen batılı emperyal güçler,özel olarak Türkiye'yi ikna etmek ve yola getirerek teslim almak gibi hedeflere hemen ulaşılma doğrultusunda bu çizgide yeni kitaplar yayınlamışlardır.Bu gibi yayınlarda küreselleşme doğrultusunda globalizm kavramı açıktan halk kitlelerine empoze edilirken , eski düzenden vazgeçmek ya da bu eskimiş yapılanmayı ortadan kaldırmak amacıyla paradigma kavramı fazlasıyla kullanılmıştır.Eski düzenin iflas ettiği öne sürülürken dünya ülkeleri yepyeni bir düzen olarak empoze edilen küreselleşme akımına doğru yönlendirilerek, paradigma kavramının sağladığı uygun ortam içinde bir iflas masası kurulmaya çalışılıyordu.

Paradigmanın iflası gibi bir başlığın kullanılması üzerinden yurt içi ulusal ya da uluslararası alanlardaki var olan düzenlerin iflas ederek geçerliliğini yitirdikleri,paradigmanın çöküşü ya da iflası gibi kavramlar üzerinden de hemen küreselleşme düzeninin emperyal merkezler aracılığı ile kamuoyuna empoze edilmeye çalışıldıkları ,yıllar süren gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır.

Paradigmanın iflası gibi bir birleşik kavramı durum analizi yaparken ortaya atmak,küresel emperyalizmin saldırganlığının uzantısı olarak devreye girmiştir.Tıpkı inşaat şirketlerinin yaptığı gibi bir araziye yeni bir inşaat yaparken , bu alanda var olan eski binalar nasıl yıkılıyorsa,emperyalist merkezlerin çıkarları doğrultusunda geliştirdikleri çeşitli senaryo ve planları geçerli kılmak üzere paradigma kavramının yıkıcı bir kelime olarak kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Paradigma kavramı,içinde bulunulan süreç ve bu çizgideki gelişmeler yeni bir dünya düzenini gündeme getirirken açıkça eski düzeninin yıkılmasına aracılık etmekte ya da gelmekte olan konjonktür olarak önceden belirlenmiş belirli değerlere bağlı bir biçimde etkisini hissettirerek,beklenen büyük dönüşümün zaman içerisinde gerçekleşmesine yardımcı olabilecek bir anlamı ,belirli bir aşamadan sonra taşımaya başlamaktadır.Paradigmanın bir şekil,bir yapı ya da bir model olarak farklı anlamlara gelmesi dikkate alındığında,bu gibi durumların siyasi ya da toplumsal düzeyde biçimlendiği göze çarpmaktadır.Dincilik, laiklik, ulusçuluk, devletçilik,eyaletçilik, alt kimlikçilik ,federasyonculuk ,modernizm ,şehircilik ya da imparatorluk gibi kavramlar birer devlet ve toplum modeli olarak yüzyıllardır dünyanın çeşitli bölgelerinde yürürlüğe geçirildikleri için, bu gibi sözcüklerin aynı zamanda kendi dönemlerinin paradigmaları olarak kabul edilmeleri gerektiği açıktır.

Her devlet ya da toplum düzeni bir yapılanma ya da model olarak farklı dönemlerde ortaya çıktıkları için,onları yaratan konjonktür,bu kavramlar üzerinden geliştirilen paradigmalara aynı zamanda belirleyicisi de olmaktadır.Uzayıp giden yıllar geçtikçe dünya koşullarını değiştiren farklı konjonktürler ortaya çıkmakta ve bunların etkileri ile de var olan düzeni ifade eden paradigmlar yıpranarak tarih sahnesinden çekilmektedirler. Yüzyıllar birbirini izleyerek tarihsel birikimi ortaya koyduğunda ülkelerin başında bulunan yönetimler devre dışı kalmakta ve bu doğrultuda önemli toplumsal dönüşümler ya da siyasal devrimler ön plana çıkabilmektedir.Bilim ve kültürü geliştiren bu gibi değişimlerin birbirini izlemesi üzerine paradigma kendiliğinden değişebilmektedir.Böylesine bir değişimin tarihsel süreç içinde kendiliğinden ortaya çıkabilmesi gibi aynı zamanda yeni bir hegemonya düzeni peşinde koşan güç sahibi kesimlerin de zorlamaları ile ,bir paradigma değişimi öne çıkabilmektedir .Değişim ve dönüşüm paradigmanın iflası gibi bir kavram ile açıklanabilmektedir.

Paradigma kavramı ulusal ya da uluslararası düzeyde ele alındığı zaman birbirinden çok farklı değerlendirmeler ortaya çıkabilmektedir.Egemen güçlerin baskıları sürecinde oluşan ulusal ya da uluslararası düzenler yeni ortaya çıkan gelişmeler doğrultusunda değişime doğru zorlanırlarken gene bir paradigma tartışması kendiliğinden gündeme gelebilmektedir.Batının emperyalist devletleri ile her zaman için çekişme ve çatışma ortamı içinde olan merkezi bölgedeki Türk devletleri, üç yüz yıldır batı dünyası ile inişli çıkışlı bir ilişki düzeninde olmuş ve bu nedenle de beklenmeyen önemli dönüşümler yaşanmıştır.

Türkiye için yazılan kitaplarda Türklerin neden üç yüz yıldır bir bocalama dönemine doğru sürüklendiği ele alınarak, her yönü ile tartışılmış ve Osmanlı İmparatorluğu'nun batının uydusu haline düşmesi nedeniyle yirminci yüzyıla girerken dağılması üzerinde durulmuştur.Batı sanayileşirken,göçebe ve tarım toplumu konumunda bir yapıya sahip olan Osmanlı Devletinin çöküşünün kaçınılmaz olduğu dile getirilmiştir. Sanayileşme batı toplumlarının sosyal yapısını dönüştürürken paradigma uluslararası alanda değişmiş ve buna ayak uyduran emperyal devletlerin etkileri ile Osmanlı Devleti gibi batı sisteminin dışında kalan bir devlet eski model yapılanması ile geride kalarak hızla çöküş sürecine doğru yönlendirilmiştir Osmanlı Devleti bir imparatorluk olarak çok geniş bir merkezi alana hükmetmesine rağmen üretim ve yaşam düzenlerinin batı dünyasında değişmesinin etkileri altında kalarak, geride kalmanın faturasını çöküşe sürüklenerek ödemiştir.

Osmanlı döneminde başlayan bozulma ve çöküşün bedelini Osmanlı devleti yıkılarak ağır bir biçimde ödemiştir.Sanayileşen ülkelerin dünya uygarlığını temsil eder bir noktaya gelmesi üzerine çağdaşlaşma, batılılaşma ve de kalkınma gibi alanlardaki ilerlemelerin ölçü ve kalıpları değişmiş ve bu doğrultuda paradigma değişikliğinin içeriği batı ülkelerini taklit etmeye doğru kaymıştır.Osmanlı devletinin sanayileşmesini önleyen ama Hristiyan batı ülkelerinin çıkarları doğrultusunda hak ve özgürlükleri tanıyan yasal düzenlemeleri Tanzimat ve İslahat fermanları aracılığı ile yayınlayan Osmanlı yönetimi,üst yapı değişiklikleri ile yetinerek ve de alt yapı dönüşümlerine yönelmeden gerilemek sürecini hızla tamamlayarak temsil ettiği paradigmanın ortadan kalkmasında önemli bir rol oynamıştır.Son aşamada modern dünya ile bütünleşmeye çalışan Osmanlı Devleti, modernleşme doğrultusunda adım attıkça aynı zamanda sömürgeleşerek çöküşten kurtulamamıştır.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında yeni bir devlet, cumhuriyet rejimi altında kurulunca,ulusal paradigma değişmiş ve imparatorluğun yerini çağdaş bir ulus devlet almıştır.Balkanlar ve Kafkaslar gibi geçmişten gelen farklı toplulukların bir arada yaşadığı bölgelerin tam ortasında yer alan ve İngiliz emperyalizminin Balkanlar ve Kafkaslar arasında bir köprü konumundaki Anadolu yarımadasını da Balkanlar ya da Kafkaslar'daki küçük devletçikler gibi parçalamak

isteyen Sevr planını, o dönemin dünya gücü olan İngiltere'nin gerçekleştirmeye çalışması ,yeni paradigma olarak batı bölgesinden sürekli olarak empoze edilmiştir.Batılı emperyalistlerin bölgesel federasyon aracılığı ile baskı düzeni kurmasına karşı çıkan Türk ulusunun direnişi ve karşı çıkarak bir ulusal kurtuluş savaşı vermesi ile onların istediği federasyon planı yerine ,Türk ulusunun istediği ulusal toplum düzeni ve ulus devlet yapılanması devreye sokulmuştur.

Emperyalist işgal üzerine ayağa kalkarak bir var olma savaşı veren Türk ulusu,bu milli mücadeleyi kazanarak çağdaş dünyada tam bağımsız devlet olarak var olma ve yaşama hakkını güvence altına almıştır.Böylece yeni devlete giden yol açılırken imparatorluk dönemi eski paradigma olarak görülmüş ve çöktüğü için geçersiz ilan edilerek,yerine Türk ulusal kurtuluşunu yürüten önderlik ve kadronun öncülüğünde ve çağdaş cumhuriyet şemsiyesi altında, ulus devlet ve çağdaş cumhuriyet ortak paradigması Kemalist Cumhuriyet paradigması olarak,ulusal egemenliğine kavuşmuş olan Türk ulusunun tam bağımsızlık düzeninin yeni siyaset modeli olarak, Türkler'in inisiyatifli olarak devreye girmiştir.

Çağdaş Cumhuriyet'in ulus devlet ile aynı zamanda kurulmuş olması ortaya diğer ülkelerden farklı bir durum çıkarmış ve bu nedenle de Türk ulusunun dünyanın ortasında kurmuş olduğu devletin adı Kemalist Cumhuriyet olarak konulmuştur.Atatürk ve arkadaşları Türk ulusuna çağdaş bir cumhuriyeti ulus devlet ile birlikte kazandırırken,Türkiye'nin paradigması ayrı bir model olarak kimlik kazanmış ve sonraki yıllarda Türkiye düşmanlarının ana hedefi olmuştur.

Resmi ideoloji kavramı üzerinden geliştirilen Türkiye düşmanlığı girişimleri her aşamada dıştan destekler alarak öne çıkmış ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin ana yapısını oluşturan Kemalist Cumhuriyetin temel normunu oluşturan yapılanma modası geçmiş ya da geride kalmış bir siyasal kalıp olarak görülmüştür. Evrensel hukuka uygun olarak tarihsel süreç içinde siyasal alana çıkmış olan Türk Devleti'nin resmi ideolojik yapı olarak ele alınması ve küçük bir azınlığın çıkarlarını temsil eden bazı değerlerin resmi ideoloji suçlaması çerçevesinde,paradigma tartışmalarını beraberinde getirmiştir.

Siyasal paradigma olarak kabul edilmesi gereken Atatürk Cumhuriyeti modeli,bütün dünya ülkeleri için bir çağdaş cumhuriyet olarak örnek bir yapılanma olarak görüleceğine,resmi ideoloji adı altında küçümsenerek yıpranmış ve modası geçmiş bir eski yapılanma olarak dünya kamuoyu önünde gözden düşürülmeye çalışılmıştır. Atlantik emperyalizminin iki büyük gücü olarak ABD ve Fransa gibi dev ülkeler Osmanlı Devleti sonrasında geride kalan Türk halkını yok sayarak yollarına devam etmek istemişler ve bu yüzden Kuvayı Milliye savaşının bir sonucu olarak doğan Türkiye Cumhuriyetini kabul etmeye yanaşmamışlardır. Benimsemedikleri Türkiye yapılanmasını zaman içerisinde ortadan kaldırmak üzere sürekli bir resmi ideoloji karalaması üzerinden devletin omurgasını oluşturan siyasal paradigmasını her zaman için reddetmişlerdir.

Bunun gibi olumsuz yaklaşımların birbirini izlediği Türkiye'de sonunda bazı alt kimlikçi ve Atatürk karşıtı bilim adamı ya da yazarlar ortaya çıkarak, böylesine bir paradigmanın iflas ettiğini dile getirme çabası içine girmeye başlamışlardır.Bu çizgideki saldırıların tamamı, ulusal kurtuluş savaşını ve onun eseri olan çağdaş ve laik Türk devletini yıkmaya dönük saldırılar olarak bugünlere kadar sürüp gelmiş ve son noktada paradigmanın iflası kavramın tırmandırılması üzerinden bütünüyle dışlanarak yok edilmeye doğru zorlanmıştır.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Türk Devleti kurulurken ,Osmanlı aydınlarının kurtaramadığı bir ülkeyi geride kalan Türk toplumunun sahip çıkması bekleniyordu.İmparatorluk döneminin önde gelen burjuva kesimleri çağdaş dünya ile kopmamak ve eskisine oranla daha yakın

olabilmek için büyük kentlerde okumuş entelektüel kesimlerin ülkeyi kurtarabilmek için bazı siyasal girişimlerde bulundukları görülmüyordu.Çok uluslu bir imparatorluk olan Osmanlı devleti içinde bir çok millet , etnik gruplar ve dinsel tarikatlar ,devletin çöküşü üzerine altında kalmamak ve eskisinden daha iyi düzen içinde yaşayabilmek için gelişmiş batı ülkeleri ile yakın ilişkiler kurabilmenin arayışı içinde öne çıkıyorlardı.

Osmanlı Devleti'nin bir ulus devlet haline gelememesi nedeniyle imparatorluk aydınlarının üzerinde bir ulusal etiket bulunmuyordu. Üç büyük dinin yayılmış olduğu merkezi coğrafya topraklarında Osmanlı imparatorluğu bütün tebasını bir milli kimlik etrafında toplayamadığı için,İstanbul ve İzmir gibi büyük sahil kentlerinde yaşayan gayrimüslim kesimler ile cemaatların batılı emperyalistlere yakın durarak,geleceğe dönük bir işbirliğini oluşturabilme gibi girişimlerle savaş sonrası dönemin barış ortamını sağlayabilmenin çabası içinde oldukları görülmüyordu.

Türk halkının kurtuluş mücadelesinin ötesinde sahil kentleri işbirliği arayışları,daha çok halkın zengin kesimlerinin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilmeye çalışıldığı için,Türkiye halkının öncelikli sorunlarının ya da ulusal çıkarlarının bu aşamada ihmal edilmesi gibi bir durum gündeme geliyordu.Siyasal toplumların sınıfsal yapıları ile ulusal toplumların alt taban ve üst noktaları arasında çok büyük gelir farklarının öne çıktığı bir durumda, aydınlar ve halk kitlelerinin topluca bir ulusal kurtuluş ya da cumhuriyetçi kuruluş hedefi doğrultusunda ortak hareket etmeleri,yirminci yüzyılın ilk yıllarında mümkün olamamıştır.

Aydınlar ülkeyi ve yeni kurulmakta olan devleti batıya doğru çekerlerken ,geride kalan Türk halkı bulunduğu coğrafyanın koşullarını dikkate alarak yeni kurulmakta olan çağdaş devlet yapılanmasının ülkeyi geride kalmışlık ya da azgelişmişlik çıkmazından bir an önce kurtarabilmesinin yollarını arıyordu .Toplumun tepesi ile alt tabanının ters düştüğü bir aşamada toplumsal uçurum oluşması yüzünden yeni bir devlet kurmanın zorlukları kurucu iradenin önüne çıkarken , kurucu önderin daha önceden hazırlamış olduğu çağdaş cumhuriyet planı devreye sokularak ,dünyanın ileri ülkeleri ayarında yepyeni bir devlet ortaya koyacak bir yönde,Türk Devleti için temel bir kalıba yaslanacak yeni paradigmanın temel taşları birbirini izleyen bir yönde atılıyordu.

Türkiye Devleti'nin kuruluşu sırasında ülkede var olan aydın potansiyeli içinden bir kısım entelektüel ,devletin kuruluş aşaması içerisinde yer alarak resmi ideoloji olarak karalanmak istenen cumhuriyet modelinin hem inşasında hem de daha sonraki aşamalarda her türlü saldırıları karşı korunmasında savunmacı bir çizgide hareket etmişlerdir.

Rusya'da Sovyetler Birliği işçi sınıfı olmadan Bolşevik kadrolaşmanın öncülüğünde bir sosyalist devrim yaparken,Türkiye'de Türk halkı da kurucu iradeyi temsil eden Kemalist kadrolaşmanın öncülüğünde öne geçerek, demokratik bir devrimci yapılanmayı Kemalist devrim başlığı altında inşa etmeye çalışıyorlardı.Emperyalist merkezler ve onların yerli işbirlikçileri bu aşamada devreye girerek ,devletin kuruluşunda rol alan ve Atatürk ilkeleri doğrultusunda bir cumhuriyet rejimi ile ulus devleti aynı zaman dilimi içinde oluşturan bir yapılanmaya katkıda bulunan antiemperyalist ve ulusalcı aydınlara karşı resmi ideolojinin neferleri biçiminde saldırı kampanyaları düzenleyerek ulusalcı ve cumhuriyetçi paradigmanın oluşumunu engellemeye çalışmışlardır.Bu doğrultuda yeni cumhuriyete fazlasıyla zarar verirlerken,Türk aydınlanmasını ve kalkınma çabalarını da engelleyerek paradigmanın iflas ettiğini dünya kamuoyuna göstermeye çalışmışlardır.

Uzun süre gerici ve dinci çevrelerin baskıları ile harekete geçememiş bir halk olarak Osmanlı ahalisi durgun bir toplumda yerinde sayarken ,batıdan esen yenilik rüzgarlarının etkisi altında kalmış ve böylece ortaçağdan kalma bir imparatorluk olan Osmanlı devletinde yenilikçi akımlar güçlenerek merkezi coğrafyanın da çağdaş dünya ile yakınlaşmasının önü açılmıştır.Tutucu bir toplum yapısından yenilikçi bir hareket çıkarabilmek ya da aydınlanma dönemi başlatmanın ne kadar zor olduğu,Osmanlı devletinin son yüzyılında açıkça ortaya çıkmıştır.Bu nedenle,Osmanlı devletinden Türkiye Cumhuriyetine geçiş böylesine yüz yıllık bir oluşumun sonucu olmuştur.Türk damgalı yeni bir devletin tarih sahnesine çıkışında , yavaş yavaş gelişen yenilikçi ve kalkıncı girişimlerin rolleri olmuştur. Dış bağlantılı işbirlikçi taşeron çevrelerin bugün karşı çıktıkları Kemalist Cumhuriyet paradigması,uluslararası alandaki yoğun gelişmeler ve uluslararası alandaki yeni ortaya çıkan yapılanmaların yansıması ile gerçekleşen gelişmelerdir.

Tanzimat ve İslahat dönemlerindeki yenilikçi girişimler, batı dünyasından yeni düşünce akımları ile bilimsel gelişmelerin rüzgarlarını orta dünyaya doğru taşıdığı zaman , Meşrutiyet dönemleri yaşanmış ve daha sonra da iki ayrı Meşrutiyet döneminin getirdiği birikimler sonucunda da Kuvayı Milliye mücadelesinin zafer ile hedefe ulaşmasıyla,Türkiye’de de cumhuriyet dönemine geçilmiştir. Türkiye düşmanlarının bir avuç azınlığa hizmet ettiğini ileri sürdükleri Kemalist devrim tamamen ulusal ve uluslararası gelişmelere paralel bir doğrultuda gerçekleşmiştir Osmanlı devletinin son iki yüzyılında dünya kavgası Orta Doğu bölgesine yansırken,bütün yenilikçi akımların ve düşüncelerin Osmanlı aydınları aracılığı ile bölgeye geldiği,İmparatorluk sonrası yenileşme hareketlerinde açıkça göze çarpmaktadır.

Sonraki aşamada Türk Devleti’nin kurulması ile Cumhuriyet dönemi aydınları devreye girerek,gelişmiş batı ülkelerinden yenilikçi bilgi, bilim ve düşünce akımlarının en kısa zamanda ülkeye aktarılabilmesi için sürekli çaba içinde girişimlerde bulunmuşlardır.Ne var ki,yılların geçmeye başlaması ile batı emperyalizmi uygar yüzünü öne çıkararak sömürgeciliğe başlamış ve bu doğrultuda emperyal gücünü zorlayarak yeni Türk devletinin geleceğini kıskaç içine almak istemiştir.Atatürk döneminde Cumhuriyet çok hızlı bir tempo içinde kurulurken ve daha sonra da Misakı Milli sınırları içindeki halk kitleleri ile kaynaşırken,anti-emperyal cumhuriyet yönetiminden rahatsız olan batı dünyası ile Türkiye arasındaki kurulmuş olan köprülerin atılmaya başlandığı ve bu noktadan sonra da cumhuriyet devleti kötülenirken ,yeni bir paradigma tartışması çıkartılarak iflas ettiği ileri sürülen bu paradigma aracılığı ile Atatürk cumhuriyetine de kara çalınarak,yeni devletin çöktüğü ya da çökertilmesi gerektiği gibi yaklaşımlar topluma empoze edilmeye başlanmıştır.

Jön Türk hareketinin yarattığı İttihad Terakki ve Kuvayı Milliye hareketi örgütlenmeleri gibi yeni girişimler ülkedeki yenilikçi girişimler ile bütünleşince ve sonradan kuzeyden gelen Türkçülük akımı ile de bütünleşince,Atatürk Cumhuriyeti’nin modeli tamamlanmıştır.Böylece paradigma olarak adlandırılan modelin sistemleştirilmesindeki son adım atılmıştır.

Devleti kuran Atatürk’ün ortaya koyduğu ilkeleri resmi ideoloji olarak gören ve bu doğrultuda küçümseyerek halk kitleleri ile kurucu iradeyi ve kadroyu birbirinden ayırarak değerlendiren bir yaklaşımı benimseyen cumhuriyet düşmanları ,İtalyan solcularından yararlanarak aldıkları hegemonya teorisini dayanak noktası haline getirerek ve devleti kuran yükselen sınıf olarak küçük burjuvaziyi öne çıkararak,bu kesimin temsilcisi konumundaki kurucu kadronun hegemonyasının eksik kalması yüzünden, tam anlamıyla bir hegemonik düzen kurulamadığını ve bu açıdan da yeni devletin paradigmasının geçersiz kaldığını öne sürebilmişlerdir.

Bir ülkede üretici güçlerin pasif kalması ya da yeterince harekete geçememesi gibi durumlarda, yeni ortaya çıkan sınıf ya da toplum kesimleri ile üretici güçlerin bir araya gelememeleri yüzünden yeni paradigmayı sırtında taşıyarak devletleştiren kurucu iradenin istediği düzeni kuramadığı ve bu nedenle de demokratik bir rejim altında halk kitlelerinin çoğunluğu ile bir ortak rıza düzeninde mutabakata varılamadığı açıkça görülebilmektedir. Bu çizgide cumhuriyet karşıtlarının, halk kitlelerine yeni bir üretim düzeni getirerek onların gereksinmelerini karşılayamayan yeni sınıf olarak küçük burjuvazinin Türkiye’de hegemonya kurma şansını elinden kaçırdığını, bu yüzden de ortaya konmuş olan siyasi paradigmanın geçersizliği ile karşılaşıldığı dile getirilebilmektedir. Onlara göre bu aşamada üretici güçleri ele geçiremeyen cumhuriyetin kurucusu öncü kadro, hegemonya eksikliğini gidermek üzere bir kurucu ideoloji oluşturarak halk kitlelerini bu doğrultuda yönlendirmeye çalışmaktadır.

Türk Devleti’nin kuruluşundan bu yana yaşanan gelişmeler bir arada değerlendirildiği zaman, yeni yükselen sınıf olarak küçük burjuvazinin bir üretim düzeni oluşturamadığı ve bu yüzden de eski üretim düzeninin sahipleri olan sermaye çevreleriyle de karşı karşıya geldikleri görülmektedir. Böylesine bir siyasal boşluğun doldurulmasında kuruluş aşaması tamamlanan devletlerin kendi ideolojilerini ya da siyasetlerini oluşturma haklarını bütün devletler gibi Türk devleti de tamamlamaya çalışmış ama resmi ideoloji suçlamalarıyla hareket eden dışarının adamları ya da yerli işbirlikçileri, Türkiye’yi kendi çizgilerine çekmek üzere şimdi de paradigma kavramı üzerinden saldırıya geçebilmektedirler.

Türk ulusal kurtuluş savaşını ve bunun sonucunda kurulmuş olan tam bağımsız cumhuriyet devletini bir türlü kabul etmek istemeyen emperyalistler ve onların yerli işbirlikçileri, alt kimlikçi ve tarikatçı çevreler ile işbirliği yaparak yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türklerin var olabilmek için gösterdikleri kutsal savaşlarını görmezden gelerek, Türkiye’nin milli mücadelesinin gerçekdışı olduğunu ve batı blokunun içerideki adamları ile anlaşılmasıyla, milli mücadele kavgasının aslında görünüşte bir senaryo olduğunu ileri sürmeye başlamışlardır .

Milli mücadelenin son tahlilde emperyalizm ile gizli bir uzlaşma yapılarak , mazlum uluslar için gelecek umudu getiren bir senaryo olarak düzenlendiğini iddia ederek, Türklerin hayatını ortaya koyduğu ölüm-kalım savaşını inkar ederek suçlayan bir tutum içine girmişler ve bu doğrultuda kitaplar yayınlamaya paradigmanın kurtuluş dönemi sonrasında gündeme gelen kuruluş aşamasına gelindiğinde yeni bir paradigma iflası ile karşı karşıya kaldığını öne süren bilim adamları ya da araştırmacı yazarlar, ortaya çıkarak geçmişten gelen çamur atma senaryolarını geleceğe yönelik bir çizgide sürdürmeye çalışmışlardır.

Yeni Türk devletinin mazlumların yanında olmadığını aksine hep emperyalist kamp ile birlikte hareket ettiğini öne süren dış bağlantılı ve işbirlikçi kesimlerin paradigma kavramı üzerinden ciddi bir cumhuriyet yargılamasına yöneldikleri görülmüştür. Avrupa Birliğine alınmayan ama batının çıkarları ya da güvenlik sorunları gündeme geldiği zaman NATO gibi bir askeri örgütün ya sınır karakolu ya da cephe ülkesi konumunda dış güçlerin çıkarı için kullanıldığı görülünce, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyetine dönük karalamaların giderek arttığı ve Türk halkının Atatürk Cumhuriyeti’nin rejimi ile uzak tutulmaya çalışıldığı görülmüştür.

Resmi ideoloji kavramı üzerinden her türlü saldırı ve kara çalma , emperyalistlerin oyunu olarak devam ettikçe , milli mücadele ile birlikte halkçı cumhuriyet de halktan kopukluk paradigması altında küçümsenmeye çalışılıyordu. Batı blokuna Osmanlı döneminden kalma bağılılık ve batıyı sürekli olarak medeniyet olarak görme tavrı yüzünden, batı emperyalizmi Türkiye’yi zaman içinde sömürgeleştirerek paradigmanın değişimini sağlıyordu.

Milli mücadelenin anti-emperyalist bir hareket olmadığı tezi, Türk halkının Kuvayı Milliye’den gelen rejim ile yakınlığını sarsıyor ve halk ile devlet arasına kocaman bir güvensizlik ortamı yaratıyordu. Rusya ile Avrupa arasında kalan Osmanlı Devleti yıllarca savaşmak zorunda kaldığı için içeriden çökerek çökme noktasına sürüklenmişti. Osmanlı Devleti’nin yerine kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti’ de Asya ve Amerika arasında kalınca,geçmişten gelen birikim ile bu merkezi konumunu geliştirerek güvenliğini sağlamak durumunda kalıyordu.

İngilizler Anadolu’yu işgal ederek bu yarım ada üzerinden Asya’daki sömürgelerinin güvenliğini sağlamak istiyordu.İslam dünyasını Türkiye üzerinden kontrol etmek isteyen İngilizler halifeliği kaldırarak,İslam ülkelerini kendisine birer sömürge olarak bağlayabilmenin arayışı içinde idiler.İngilizlerin halifeliği kaldırtmasıyla birlikte Atlantik emperyalizmi iki okyanus arasındaki geniş alanları ortaklık düzeni içinde kendisine bağlayabilmenin yolunu buluyordu.

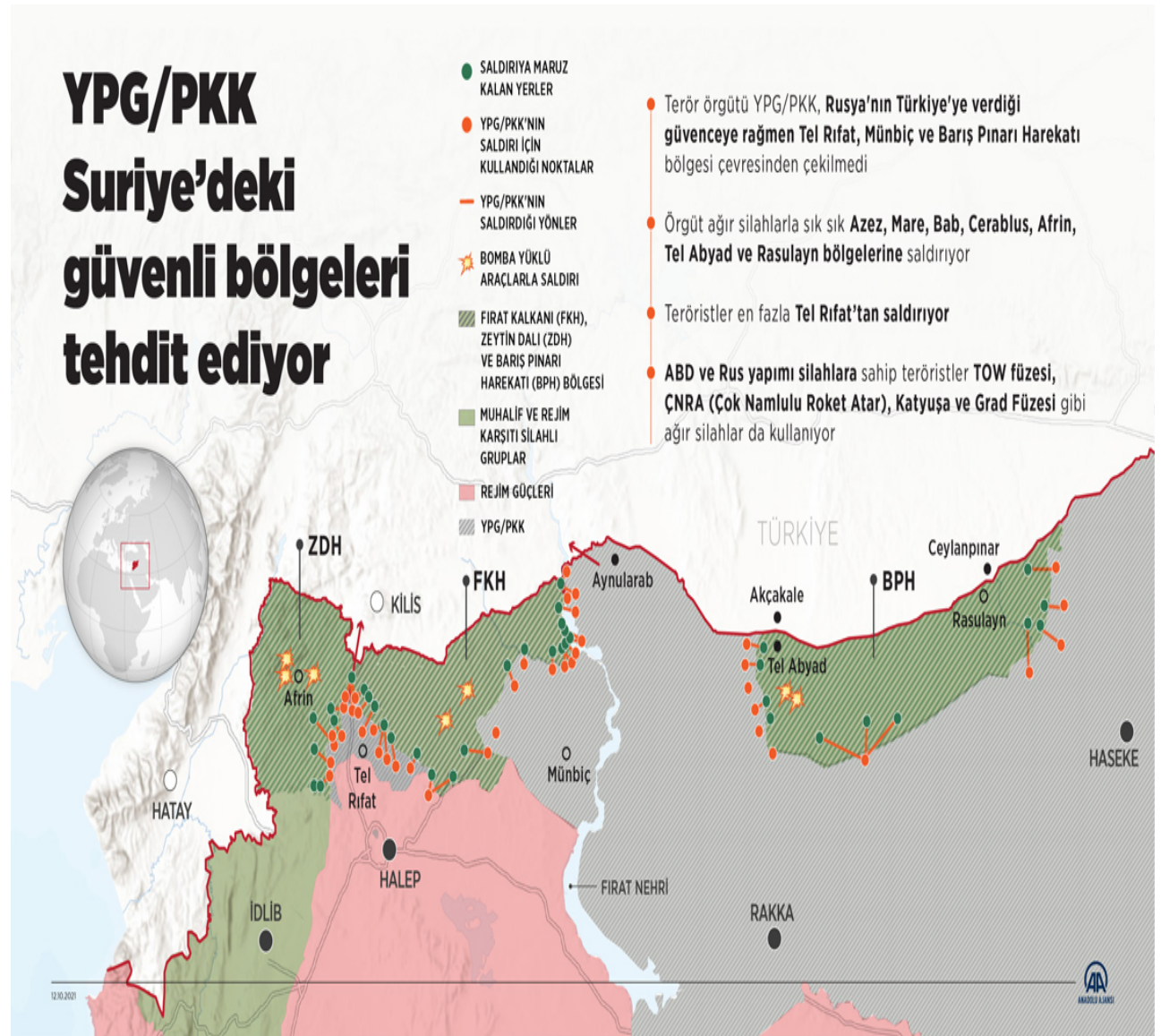
İkinci Dünya Savaşı’nda İngilizlerin yerini Amerika’nın almasıyla birlikte,merkezi coğrafyanın sömürgeci yapılanması değişiklik geçirerek Siyonizmin etkili olduğu bir coğrafyaya dönüşüyordu.İmparatorluklardan ulus devletlere doğru bir geçiş aşaması yaşanırken,Atlantik emperyalizmi bütün dünya kıtalarını sömürgeler üzerinden kendine bağlıyordu.Kendi bağımsızlığı için savaşarak ulusal egemenliğini kuran Türk devleti de ,bu aşamada parçalanmış imparatorlukların içinden çıkan ulus devletlere benzer bir biçimde tarih sahnesine çıkıyordu. Türkler kendi ulus devletlerini kurarken Anadolu toprakları üzerinde başka devlet senaryoları ile karşı karşıya kalıyor ve bu nedenle de,Türkiye’nin ulusal yapılanmasına batılı emperyalistler karşı çıkarak alt kimlikçi yapılanmaları Türk devletine karşı dayatıyorlardı.Böylece Türkiye Cumhuriyeti ulus devlet yapılanması , emperyalistler tarafından ortadan kaldırılmak istenen bir müflis paradigma çizgisinde suçlanarak ortadan kaldırılmaya çalışılıyordu.

Milli mücadelenin ulusal kimliğini inkar ederek,Anadolu’da bir federasyon peşinde koşan emperyalist güçler , alt kimlikçi bir federasyon peşinde koştukları için,Lozan Antlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan ulus devlet ve çağdaş cumhuriyet paradigmasını görmezden gelerek ve bunun her fırsatta kaldırılması için girişimlerini ve baskılarını güçlü bir biçimde sürdürerek, Türkiye Cumhuriyetinin ortadan kaldırılabilmesinin yollarını aramışlardır.

Yeni kurulmuş bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti emperyalist devletler ile boğuşurken,ulusal kurtuluş savaşı yıllarından gelen çağdaş ulusalcı paradigmasını korumakta çok zorlanmışdır. Anadolu topraklarında eskiden beri var olan etnik kimlikler arasında bir Orta Doğu federasyonu kurabilmenin çabası içindeki emperyalistler,hiçbir zaman Türkiye Cumhuriyetinin dayanak noktası olan temel paradigmayı olumlu çizgide karşılamamışlardır Bu çerçevede dünyayı paylaşma derdinde olan büyük emperyalist ülkeler Türkiye’yi bir alt emperyal devlet olarak ilan etmekten çekinmemişlerdir.

Türkiye’nin doğu, güneydoğu ve kuzeydoğu ,kuzey batı ile güney coğrafya bölgelerinde ayrı devletler kurmaya çalışan emperyalistler,bu bölgelerde yaşayan halk topluluklarına ayrı kimlikler vererek, Anadolu’yu paramparça edebilmenin çabası içinde olmuşlardır.Bir ulus devlet olarak sahneye çıkan Türk devletini alt emperyalist kol olarak suçlayan büyük emperyalistler,aynı zamanda küçük bölge halklarına da yeni etnik kimlikler kazandırarak,bunları büyük ulus devletleri parçalama planlarında bölücü güçler olarak korumanın arayışı içinde olmuşlar ve böylece yirminci yüzyılın ulus devletlerini tasfiye projeleri doğrultusunda ulus devlet paradigmalarını teker teker ortadan kaldırmaya yönelmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti böylesine karşıt bir süreç yaşarken, dış dünyadan hiçbir zaman destek görmemiş aksine her zaman yoluna engeller çıkartılarak, bu çağdaş ulus devlet dünya haritasından silinmek istenmiştir. Son derece imkansız bir ortamda kurtuluş savaşı kazanarak bağımsız bir ulus devlet kurmayı başaran Mustafa Kemal tarihte bireyin oynayabileceği en büyük rolü sahneye koymuştu. O dönemin karışıklığı içinde hem savaşı kazanmış hem de bağımsız bir devlet kurmuş komutana, medeni dünya yardımcısı olacağına, karşı çıkarak onun oluşturduğu tam bağımsız, ulusal ve üniter devlet modelinin paradigmasını ortadan kaldırabilmek için her yolu denemişler ama başaramamışlardır. Türkiye'nin paradigması bugün daha güçlü bir biçimde yaşamaktadır.

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25249>

Türkiye'de anket şirketlerinin sık yaptığı hatalar neler?

Dr Ferhat Değer -Maltepe Üniversitesi-16-06.2021

<https://tr.euronews.com/2021/06/16/turkiye-de-anket-sirketlerinin-s-k-yapt-g-hatalar-neler>

Yöntem, ele alınan olgunun bilimsel kurallara uygun olarak araştırılmasını sağlar. Araştırma sürecinin doğru ilerlemesi, o süreçteki adımların yönetime ve ilgili tekniklere uygun olup olmamasıyla yakından alakalıdır.

Bilimsel yöntem, düşünsel yaklaşım ve araştırma teknikleriyle karşılıklı bir etkileşim içindedir. Yani yöntem, hem soyut ve zihinsel bir süreci temsil eder, hem de bu soyut süreçleri somutlaştıran teknikleri kapsar. Dolayısıyla herhangi bir toplumsal olguyu, bilimsel kurallara uygun olarak araştırmak istiyorsak, yöntem ve araştırma tekniklerine az çok hakim olmamız gerekmektedir.

Bir araştırmaya başlamadan önce, hangi konunun araştırılacağı netleştirilmelidir. Araştırma konusu belirlemenin de farklı farklı yolları vardır. Mesela kişisel deneyimleriniz veya yakınlarınızın, sosyal çevrenizin başına gelen herhangi bir olaya yönelik bir araştırma konusu seçebilirsiniz.

Eğer öğrenciyseniz, okuduğunuz üniversitedeki öğrenci konseyinin bir üyesi olarak, sınıf arkadaşlarınızın çevrim içi eğitim esnasında karşılaştığı problemleri paylaşımlarına yardımcı olmak gibi bir hedef belirleyebilirsiniz. Yapacağınız araştırma da, öğrencilerin problemlerinin öğretim üyeleri ve idareciler tarafından duyulmasını sağlayabilir.

Örneğin, gündelik yaşamda karşılaşılan söylemlerde, atasözleri ve deyimlerde, edebi eserlerde, şarkılarda, film ve dizilerde, sıradanmış gibi görünen ama aslında çok da sıradan olmadığını düşündüğünüz bir örüntüyü konu edinebilirsiniz. Popüler şarkılar niçin sürekli aşk üzerine yazılıyor? Talep hep bu yönde mi? Müzik dinlerken kitlelerin aşka dair parçalara yönelmesinin altında yatan faktörler neler? ... gibi soruları, araştırmaya değer bir biçime dönüştürüp, bilimsel yöntem ve araçlarla anlamaya, açıklamaya ve yorumlamaya çalışabilirsiniz.

Araştırma konusunu belirlemede tercihleriniz duygusal da olabilir: O dönem gündemde olan kimi konuları bir fırsat olarak değerlendirip bunu araştırmaya çevirebilir, hatta yüksek meblağlarda kazanç elde edebilirsiniz.

Örneğin, mülteci ve sığınmacılar üzerine yapılacak bir araştırma için çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşların yüklü bir bütçe ayırdığını öğrendiniz. Bir araştırmacı olarak göç, göçmenlik, toplumsal ağlar ya da mobilite hakkında en ufak bir çalışmanız veya deneyiminiz olmasa bile, maddi çıkarlar ve toplumsal prim, sizi bunun gibi projelere başvurmanız konusunda motive edebilir.

Gündemde olan konuları fırsat bilip araştırmaya yeltenmek ve bundan da kazanç elde etmek tabii ki yanlış ya da etik dışı bir durum değil. Araştırma süreci bir emek ister, muazzam bir çaba gerektirir. Ve her emeğin de maddi bir karşılığının olması kaçınılmazdır.

Gündemde olan ve maddi getirisi olan en önemli araştırma konularından biri de, yaklaşan yerel ve ulusal seçimlere yönelik tahminlerdir. Bu yazının devamında da, yerel ve ulusal seçimlere yönelik hazırlanmış siyasi tutum ölçekleri ve çeşitli firmalar tarafından yürütülmüş olan anket çalışmalarının metodolojik boyutu, sade ve basit bir biçimde ele alınacaktır.

Yaklaşan seçimlere yönelik anket şirketlerinin uygulamalarını değerlendirirken, paylaşımlarını ve yayınlarını hayranlıkla takip ettiğim Dr. Serkan Dolma ve Prof. Dr. Emre Erdoğan'ın metodolojik yaklaşımlarına bol bol atıfta bulunacağım.

Anket firmaları ne iş yapar?

Bahar yarıyılı henüz tamamlanan yöntem dersinin son haftalarında, sosyoloji disiplinde yazılmış -ve jüri tarafından kabul edilmiş- çeşitli yüksek lisans ve doktora tezlerini, dersi alan öğrencilerle beraber inceliyoruz. İster makale, ister araştırma raporu, ister yüksek lisans ya da doktora tez çalışması olsun, akademik yayınlarda ve firmaların yürüttüğü kamuoyu araştırmalarında çoğu zaman benzer noktalarda benzer hatalarla karşılaşyoruz. Araştırmanın amacı, konusu, belirlenen hedeflerin araştırmanın amacıyla örtüşüp örtüşmediği, hipotez yazımı, ana kütlenin belirlenmesi ve örnekleme tekniği, karşılaştığımız hataların yalnızca birkaçı. Bu yazıda da yalnızca örnekleme tekniğine ilişkin hatalara değineceğim.

Türkiye’de yapılan sosyal bilimsel araştırmalarda, ama özellikle de anket çalışmalarında en sıkıntılı aşamanın, ana kütle ve örneklem seçimi olduğunu belirtmeliyim. Bu terimlerin ne anlama geldiğine bir göz atalım.

Temel özelliklerini merak ettiğimiz ve bilmek istediğimiz bir enformasyon kümesi düşünelim, Serkan Dolma’nın deyişiyle “varlık”. Bu varlığı, tüm unsurlarıyla gözlemleme şansımız yoktur. İşte, bütün unsurlarına dair tüm bilgilerine ulaşma imkanımızın olmadığı bu varlığa "ana kütle" denir. Çeşitli prosedür ve prensiplere sadık kalarak, ana kütleden seçilen, ulaşılması ve gözlemlenmesi mümkün olan alt kümeye de "örneklem" denir. Ulaşabildiğimiz örneklemden veri toplayarak, ana kütleyle ilişkin tahminler, çıkarımlar ve dolayısıyla da belli bir hata payı dahilinde genellemeler yapabiliriz. Burada da ana kütle ve örneklem ilişkisi, dolayısıyla da temsil gücü, önemli bir faktör olarak karşımıza çıkar, çünkü uygulanan anketlerin genellenebilir olup olmadığı, örneklemin ana kütleyle ne derece temsil ettiğiyle yakından alakalıdır.

Bu teknik açıklamaları, daha basit bir dille ifade etmek adına şu soruyu sormakta fayda var: Bir anket firması ne iş yapar? Çok basit, Türkiye’deki seçmen sayısı gibi sonlu ama geniş bir ana kütleyle temsil ettiği öne sürülen örneklemden, anket yoluyla çeşitli veriler elde eder. Elde edilen bu verilerin istatistiksel analiziyle, tüm ana kütlenin, yani Türkiye’deki seçmenlerin tamamının tutumunu tahmin etmeye çalışır. Dolayısıyla örneklemin, Türkiye’deki tüm seçmenleri olabildiğince güçlü bir biçimde temsil etmesi beklenir.

Lakin Türkiye’deki seçim anketlerinin çoğunda, örneklemin birkaç büyükşehirde ya da yalnızca kentsel bölgelerde seçildiğine rastlayabiliyoruz. Yapılan bu örneklem seçiminde, azımsanmayacak büyüklükte bir seçmen kitlesi dışarıda bırakıldığı için, gerçekleştirilen istatistiksel analizlerin sonuçlarının pek bir geçerliliğinin olmadığı söylenebilir.

Bu aşamada, yani örneklem seçimi aşamasında, rassallık ilkesinden bahsetmek gerekir. Rassal demek, “rastlanan” her katılımcıyla anket yapmak demek değildir. Rassallık, ana kütledeki her unsurun, örnekleme dahil olma olasılığının eşit olması anlamına gelir.

Emre Erdoğan’ın belirttiği gibi, örneğin Beyoğlu’nda, Kızılay’da ya da Konak’ta yapılan anketler rassal değildir, çünkü İstanbul’da, Ankara’da ya da İzmir’de yaşayan her seçmenin, anketin uygulandığı mahalleden geçme ve ankete katılmayı kabul etme olasılığı eşit olamaz.

Yaklaşan seçimlere dair Türkiye'deki tüm seçmenlere, yani ana kütlenin tam listesine genelleyebileceğimiz bir araştırma yapmak istiyorsak, ana kütlemizin doğal sınırının farkında olmamız gerekir: Rassal örneklemimizi nereden seçebiliyorsak ana kütlemiz de o olur. Yani, 81 ildeki seçmene rassal bir biçimde ulaşabileceksek eğer, işte ancak o zaman ana kütlemiz için “Türkiye'deki tüm seçmenler” diyebiliriz. Diğer bir deyişle, elimizde verisi olmayan, yani anketlerle elde ettiğimiz verilerden ulaştığımız sonuçları, örnekleme dahil etmediğimiz alanlara genellemeye kalkışırsak, burada bilimsellikten bahsedemeyiz.

Örnekleme tekniklerine ilişkin son olarak; iyi bir örneklem seçimi için, tüm metodolojik adımların düzgün atılmış olması gerekir. Eğer araştırmanın amacıyla uyuşmayan, spesifik değerleri belirlenmemiş, konuyla alakasız bir hipotez yazılmışsa, “acaba örneklem çerçevesi nasıl olmalı?”, “hangi örnekleme tekniği kullanılmalı?” gibi ince ayrıntılara girmeye de gerek kalmaz. Daha doğrusu, bu soruyu sorma hakkı otomatikman kaybolur.

Anket uygulamaları ve toplumsal prim

Bir sonraki genel seçimlere yalnızca iki yıl kaldığı düşünülürken, siyasi tutum anketleriyle daha sık karşılaşacağımızı tahmin etmek zor değil. Araştırma konusu belirlemede gündemde ne varsa onu çalışmanın toplumsal bir primi ve maddi bir kazancı olduğunu belirtmiştim. Hiçbir araştırma firması, yaklaşan seçimlere dair siyasi tutum araştırmasını bedavaya yapmaz, yapamaz. Bir bütçeye gereksinim duyar. Meşakkatli ve maliyetli olmakla birlikte, kâr getirmesi veya pozitif çıktıları olması gereken bir iştir bu. Dolayısıyla bu noktada, anketi uygulayacak olan araştırma firmasının bir şekilde maddi kaynaklara ulaşması gerekmektedir.

Araştırma firmasının finanse edilebilirliği ve bunun devamlılığı, o firmanın başarısıyla alakalıdır. Araştırma firmasının başarısı da tabii ki tahminlerin sonuçlarla ne kadar örtüştüğüyle ölçülebilir. Bu durumda araştırma firmasının daha önceki seçimlerde elde ettiği başarısını, yani “tutturma” gücünü de iyi incelemek gerekir.

Anket yapan kurum ve kuruluşların yapmış oldukları çalışmalar, genellikle en spekülative ve vurucu yanlarıyla basına yansıtılır

Sürekli hatalı tahminler yapan bir araştırma firmasının, sonraki seçimlerde yapacağı araştırmalarda finanse edilme olasılığının düşük olması beklenir. Eğer her seçimde yanlış ve tutarsız tahminlerle ilerleyen bir firmadan bahsediyorsak, o firmanın niçin finanse edildiği sorusunun arka planında, katılımcıyı manipüle etmek gibi açık ya da örtük farklı farklı birçok amaç karşımıza çıkabilir.

Peki, anket sonuçlarıyla seçim sonuçları aşağı yukarı tutarlı çıkan “başarılı” anket firmaları, katılımcıyı manipüle etmemiş midir? Pekala etmiş olabilir. Emre Erdoğan, genelde anket verilerinin toplandıktan sonra manipüle edildiğine yönelik genel bir kanının olduğunu, ama aslında anket esnasında sorulan sorularla da insanların ikna edilebileceğini vurgular. ‘Kime oy vereceksiniz?’ sorusuna gelene kadar katılımcının başka hangi soruları yanıtladığı önem kazanmaktadır: “Bir soru bir düşünceyi, başka bir soru başka bir düşünceyi tetikler ve nihai soruyu sorduğunuzda, katılımcınız sizin istediğiniz yanıtı vermeye hazır hale gelmiştir.”

Anket yapan kurum ve kuruluşların yapmış oldukları çalışmalar, genellikle en spekülative ve vurucu yanlarıyla basına yansıtılır. Gündeme dair “bomba etkisi yaratan”, sansasyonel araştırma bulguları basına yansıdığı anda, merak edip bu etkiyi yaratan araştırma firmalarının künyesini incelerseniz eğer; sırf yok denmesin diye gelişigüzel tasarlanmış web sitelerine, eksik

ve basite kaçan bilgilere ve de en kötüsü, metodolojik çalışma geçmişi olmayan yönetici kadrolarına rastlarsınız.

Kendi kurumsal yapısı hakkında bile net bir bilgi sunamayan araştırma firmalarının, yürütmüş oldukları anket ve alan araştırmalarına dair şeffaflığı ne kadar inandırıcıdır? Buna cevap vermek oldukça zor. Peki, bilginin şeffaflığı niçin önemli olsun ki? Çünkü bir ihtimal, belki, anket firması, yayımladığı sonuçları kafadan uyduruyor olabilir.

Peki ama anket sonuçlarının kafadan uydurulmuş, yani sahte ya da hatalı olması neyi değiştirir ki? Her şeyi.

Emre Erdoğan'ın paylaştığı, Tyler Yeargain'ın kaleme aldığı "Fake Polls, Real Consequences: The Rise of Fake Polls and the Case for Criminal Liability" (Sahte Anketler, Gerçek Sonuçlar: Sahte Anketlerin Yükselişi ve Cezai Sorumluluk Davası) adlı makalede, sahte anketler aracılığıyla seçimlere müdahale edildiği ve bunun da seçim güvenliği açısından suç kapsamına alınması gerektiği vurgulanıyor. Yeargain, eğer cezasız bırakılırsa, siyasi tahmin piyasalarını etkileme gücünden ötürü, sahte anketler yayımlamanın olumsuz toplumsal sonuçlara yol açabileceğini savunuyor.

Bir anket firması 18 yaşını doldurmamış bireylerle araştırma yaparken, ebeveynlerinden gerekli izinleri almış olduğunu belirtmesi gerekiyor

Yazının son kısmına kadar, siyasi tutum anketi bile olsa, toplumsal araştırma sürecinde yöntemin, örneklem tekniklerinin ve araştırma etiğinin önemine değinmişim. Bu kısımdan itibaren bu önemli konulara ilişkin güncel birkaç örneğe yer verip, bir değerlendirme yapacağım.

İlk ele aldığım örnek bir araştırma firmasının 2 Nisan 2021 tarihli "Toplumsal Boğaziçi Üniversitesi Olaylarına Bakışı" başlıklı çalışmasından. Bu çalışmada, Türkiye'deki 15 yaş üstü yetişkin nüfusu temsil eden kitlenin, siyasal eğilimlerinin, tercihlerinin ve profillerinin "anlaşılması" amaçlanmış. Araştırmanın yöntemine dair neredeyse hiçbir bilginin paylaşılmadığı bu raporda, 71 ilin merkez dahil 327 ilçesinde 2643 kişiyle telefonla görüşmeler yapılarak anket uygulandığı belirtilmiş.

Öncelikle, örneklem çerçevesinde içleme/dışlama kriterinin niçin 15 yaş üstü olarak belirlendiğinin açıklanmaması büyük bir sorun. Eğer 15 yaşında bir çocuğum olsaydı ve herhangi bir anket firması tarafından kendisine ulaşılsaydı, üzerine de böylesi kritik bir konuya dair düşüncesi sorulsaydı, o anket firmasıyla bir güzel davalık olurduk. Bu noktada, anket firmasının 18 yaşını doldurmamış bireylerle araştırma yaparken, ebeveynlerinden gerekli izinleri almış olduğunu belirtmesi gerekiyordu.

Çok detaya girmeden, ana kütleyi temsil etmesi açısından 71 ilden örneklem seçilmesi güzel, ama yine de hangi iller olduğu kısa bir dökümlle belirtilmeliydi. Eğer örneklem grubuna dahil edilmeyen 10 ilin içinde bir büyükşehir varsa, bu bir problem yaratabilir.

Raporda şöyle bir ifade geçiyor: "Toplumsal yüzde 67'si Boğaziçi Üniversitesi'ndeki olaylara dair 'öğrenciler kayyum atamasına karşı haklı tepki gösteriyor' yanıtını verirken, yüzde 33'ü ise 'rektör atamasını doğru buluyorum, öğrenciler haksız' yanıtını tercih ediyor".

Bu örnekte ve bunun gibi birçok çalışmada atlanan önemli, hatta hayati bir unsur var: “cevap yok” diyenlerin örneklem içindeki payı. Yukarıdaki ifadede bu pay yüzde sıfır. Herkes cevaplamış. “e, ama telefonla aranmışlar” denebilir fakat böylesi hassas bir konuda, mevcut sosyopolitik atmosfer de göz önünde bulundurulursa, telefonu yanıtlayan kişinin “bilmiyorum, lütfen rahatsız etmeyin” demesi çok olasıdır. Tahminimce, yalnızca cevap vermeye razı olan katılımcılar örnekleme dahil edildiği için “cevap yok” oranı sıfır çıkmış. İşte bu da örneklem seçimindeki rassallığı bozan bir durum.

Araştırmacılar olarak, katılımcıdan bilgi talep ettiğimiz anda, katılımcıyı riske attığımızı unutmamamız gerekir

Etik açıdan da bir başka problemle karşı karşıyayız. Dürüstçe söyleyeyim, böyle bir telefon bana gelseydi, yönelteceğim ilk soru şu olurdu: “Siz benim telefon numaramı nereden biliyorsunuz?”. İster niceliksel olsun, ister niteliksel, tüm sosyal bilimsel araştırmalar, etik kurallara uymak zorundadır. Araştırmaya dahil edilen katılımcının kimliği, adresi, telefon numarası, e-posta bilgisi, araba plakası gibi kişisel bilgilerine erişmek, o katılımcıyı doğrudan ya da dolaylı yoldan riske atmak demektir. Örneğin, ortaya çıkan sonuçlardan rahatsızlık duyan bir kesim olabilir ve elde edilen kişisel bilgilerden ötürü katılımcılara ulaşabilme ihtimali doğmuş olur. Öte yandan, böyle bir durum yaşanmasa bile, böylesi bir ihtimalin yaratacağı tedirginlikle, katılımcı normalde vereceği cevabın aksini söyleyebilir.

Etik ihlallerin önemine ilişkin somut ve güncel bir örnek vermek gerekirse; ABD Boston Northeastern Üniversitesinde bir öğrenci, tam da COVID-19 kısıtlamalarının olduğu bir dönemde, kampüsteki diğer öğrencilere, eğer organize edilebilirse sosyal etkinliklere ve partilere katılıp katılmayacaklarına yönelik bir anket yapıyor. 115 öğrenci evet, 640 öğrenci hayır diyor. İşler tam da bu noktada ilginç bir hal alıyor: Üniversite yönetimi bir şekilde anket sonuçlarına ulaşıyor ve evet diyen 115 öğrenciye ve velilerine kınama yazısı gönderiyor. Hem teknik açıdan hem de etik açıdan oldukça problemlili bir durum.

Araştırmacılar olarak, katılımcıdan bilgi talep ettiğimiz anda, katılımcıyı riske attığımızı unutmamamız gerekir.

Yine bir diğer araştırma örneği, “Türkiye Seçmen Eğilimleri Araştırması Şubat 2020” başlığını taşıyor. Çalışmada yalnızca on ilden veri toplanmış, bu açıdan tüm Türkiye’yi temsil ettiğini söylemek biraz güç. Ayrıca çalışmanın kırsalda mı yoksa kente mi yapıldığı bilgisinin olmayışı da önemli bir eksiklik.

Araştırma firmasının yayımladığı raporda, anketin en vurucu sorusu olan “Bugün bir seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz” kısmına ilişkin tutarsız analizler yer almakta. 1925 katılımcının dahil edildiği ankette, yüzde 28 ile “kararsız” cevapları en yüksek seviyede. Ardından iki vahim hata birbirini takip ediyor: “Kararsızlar dağıtıldıktan sonra” ibaresiyle yeni bir tablo düzenlenmiş fakat başta 1925 olan katılımcı sayısı 1050’ye düşürülmüş, neredeyse 900 kişi yani örneklemin yarısı araştırma kapsamından bir anda çıkarılmış.

Kararsız cevaplar bu şekilde dağıtılamaz. Araştırma firması da dağıtmak yerine eksiltmeyi tercih etmiş ve eksiltelen katılımcı gruba “oy kullanmayacağım” diyenleri ve “fikrini söylemeyenleri” de eklemiş. Tam bir veri kıyımı.

Oy kullanmayanlar belki “cevapsız” ya da “kararsız” kategorisinde değerlendirilebilir, fakat fikrini söylemeyenlerin, en azından bir kısmının, bir siyasi partiye oy vereceği olasıdır. Bu olasılığı yok saymak, hiçbir metodolojik modele sığmaz.

Raporun sonlarına doğru, bazı tablolarda katılımcı sayısı 2121 kişiye, bazı tablolarda ise 3045 kişiye ulaşıyor. 1925 katılımcıyla yapılan bir çalışmada 3045 katılımcının cevabını almak, temel fizik kanunlarına aykırıdır. Buradaki hatanın muhtemel sebebi, aynı anda birden çok şıkkın işaretlendiği (tek soruda 3 şık gibi) soruların analizlerinde hesaplama hatası yapılması.

Son bir örnek de bir başka araştırma firmasının, 2017’de OHAL durumuna ilişkin bir memnuniyet anketi çalışması üzerine. “Bilgisayar destekli telefon görüşmesi” yönteminin uygulandığı söylenen bu çalışmada, görüşme yapılan katılımcıların yüzde 72’sinin OHAL’den memnun olduğu ortaya konmuş. Burada atlanan tek bir detay var; anket çalışmasının OHAL esnasında yürütülmüş olması. Dolayısıyla yine bir telefonla anket uygulaması, yine rassal ve etik ilkelerin yok sayılması durumuyla karşı karşıyayız. Bu çalışmada da toplumsal bağlam ve mevcut sosyopolitik atmosfer gibi araştırmanın sonuçlarını etkileyebilecek faktörlerin yeterince düzgün bir biçimde ele alınmadığı söylenebilir.

Bu örnekleri paylaşmış olmamın aslında bir başka sebebi var. Sosyal bilimciler ve araştırmacılar, içinde yaşadıkları toplumu anlamak için toplumsal bağlama vurgu yaparlar. Araştırmacı bir olayı, bir toplumsal eylemi veya etkileşimi, ortaya çıktığı toplumsal bağlamdan ayırdığında, oradaki toplumsal anlam, içerik ve eşsizlik yitirilmiş olur. Yitirilen anlamın ardından en kapsamlı analizler bile yapılsa, en süslü kuramlar bile ortaya atılsa, bilimsel açıdan hiçbir şey ifade etmeyecektir.

Yazıyı Prof. Dr. Emre Erdoğan ve Prof. Dr. Pınar Uyan-Semerci’nin yöntem üzerine yazmış oldukları “Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler” adlı çalışmalarından bir alıntıyla bitireyim:

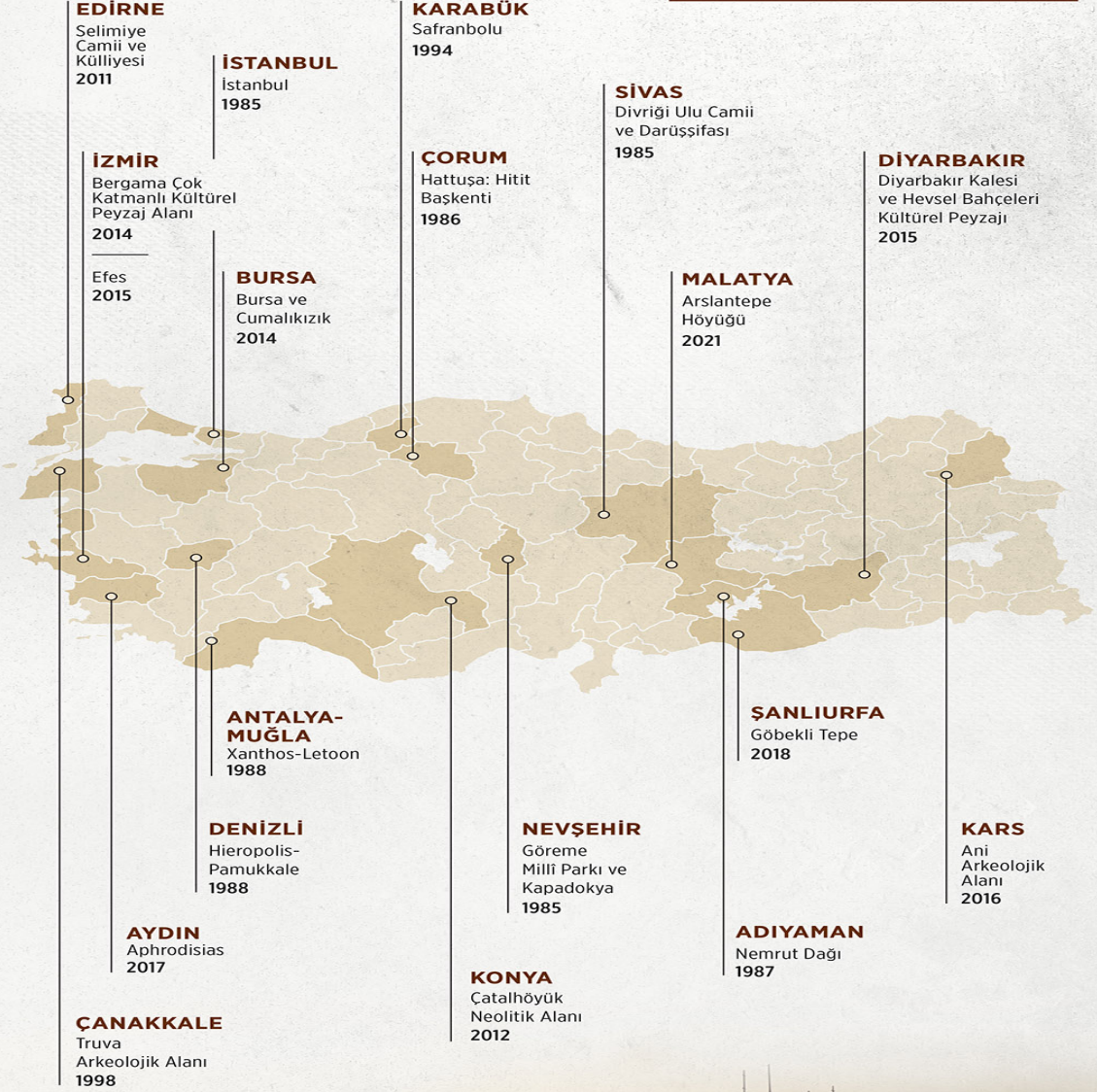
“Anket çalışmalarına mesafeli duran birçok meslektaşımız, yöntemi, örneklemin detaylarını öğrenmeden sayıların, yüzdelerin büyümesine kapılabilirken; matematiğe mesafeli olan sosyal bilim öğrencileri ise derinlemesine mülakatı ve odak grup çalışmalarını tercih edip, bulgularını yöntemle oldukça çelişkili bir biçimde genelleyici bir dil ile aktarabilmekteler. Sosyal gerçekliğe dair ontolojik, epistemolojik ve metodolojik tartışmaların farkında olmak ve buna istinaden, araştırmacılar, sosyal bilim öğrencileri olarak kendimizin nerede durduğunu düşünmek, bir gereklilik”

TÜRKİYE'NİN DÜNYA MİRASLARI

Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası
Listesi'nde 17'si kültürel, 2'si karma olmak
üzere 19 miras alanı bulunuyor

2021 itibarıyla dünya genelinde
UNESCO Dünya Miras Listesi'ne
kayıtlı 1154 kültürel ve doğal
varlık bulunuyor

15.10.2021 KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNESCO

ANADOLU AJANSI

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25293>

2022 yılı merkezi yönetim bütçesi belli oldu

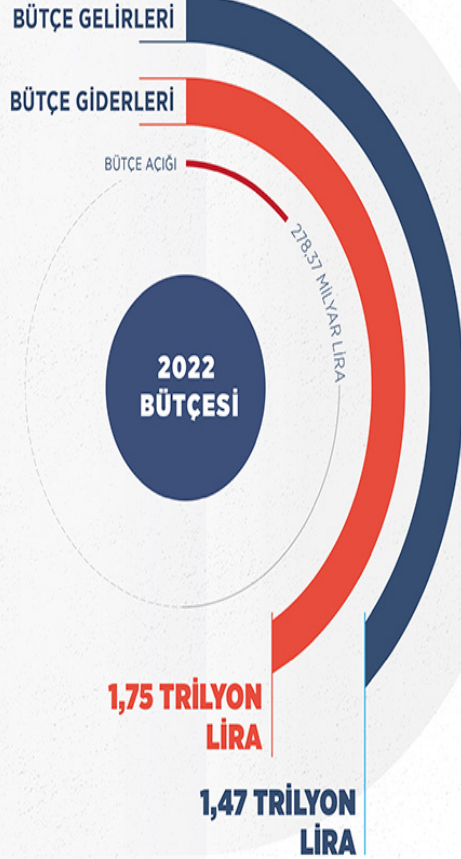
Kovid-19'la mücadele kapsamında aşı temini ve yerli aşı geliştirme ve üretim faaliyetleri için kaynak da bütçede yer aldı

Bütçe açığının gayri safi yurtiçi hasılaya oranının **%3,5 olacağı** tahmin ediliyor

2022 bütçesinin **%15,6'sı eğitime** ayrıldı

Eğitime ayrılan bütçe 2021 yılına göre **%29,4 arttı**

Bütçeden sosyal harcamalar için ayrılan pay **%6 oldu**

273,5

EĞİTİM

304,6

SAĞLIK

104,2

SOSYAL
HARCAMALARI

57,6

TARIM

68,9

REEL SEKTÖR
DESTEKLERİ

181

SAVUNMA VE
GÜVENLİK

■ MİLYAR LİRA

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25304>

AB-Birleşik Krallık arasında Brexit kavgası bitmiyor

Avrupa Birliği (AB) ile üyelikten ayrılan Birleşik Krallık arasında Kuzey İrlanda, Cebelitarık ve balıkçılık gibi Brexit kaynaklı önemli konularda ihtilaflar devam ederken tarafların yakın zamanda uzlaşması beklenmiyor

KUZEY İRLANDA

Kuzey İrlanda, Birleşik Krallık'ın parçası

Brexit sonrası, Kuzey İrlanda'nın Birleşik Krallık ile ticareti gümrüğe tabi tutuluyor

Birleşik Krallık, Kuzey İrlanda'ya pek çok ürünü doğrudan gönderemiyor

LONDRA'NIN TALEBİ

İrlanda protokolünün değiştirilmesi

Kuzey İrlanda'ya ürün ihracatında denetleme yapılmaması

CEBELİTARİK SORUNU

Cebelitarık, İngiltere'nin denizasıırı topraklarından

Brexit anlaşmasının dışında bırakıldı

İngiltere ile İspanya'yı sıklıkla karşı karşıya getiriyor

İSPANYA NE İSTİYOR?

AB sınır koruma ajansı Frontex'in Cebelitarık'ta faaliyet göstermesini istiyor

İNGİLTERE'NİN GÖRÜŞÜ

Cebelitarık'ın kendi siyasi statüsünü belirleme hakkına sahip olduğunu savunuyor

BALIKÇILIK

Anlaşma gereği kara sularındaki balık stoku ortak yönetilecekti

İngiltere, balıkçılık aktivitelerini geliştirebilecek, Avrupalı balıkçıların faaliyetleri de devam edecekti

FRANSA İLE ANLAŞMAZLIK

İngiltere'ye bağlı Jersey Adası yönetimi, kendi sularında avlanmaya devam etmek isteyen Fransız balıkçı teknelerinden, geçmişteki faaliyetlerine dair kanıt sunmalarını istiyor

Fransa, balıkçılık konusunda AB'nin Birleşik Krallık'a karşı daha katı davranmasını talep ediyor

12.10.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25246>

Yağışlar eylülde yıllık bazda yüzde 100'den fazla arttı

Yağışlar, eylül ayında ülke genelinde mevsim normallerine göre yüzde 35 artarken bazı bölgelerde yüzde 80'in üzerinde azaldı

Yağışlar, Ege Bölgesi sahil kesimi, Edirne, Bursa, Mersin, Hatay, Adana'nın kuzey kesimleri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Hakkari, Van çevrelerinde **%80'den fazla azaldı**

Yurdun iç kesimleri ile Giresun çevrelerinde yer yer mevsim normallerinin **iki katından fazla yağış gerçekleşti**

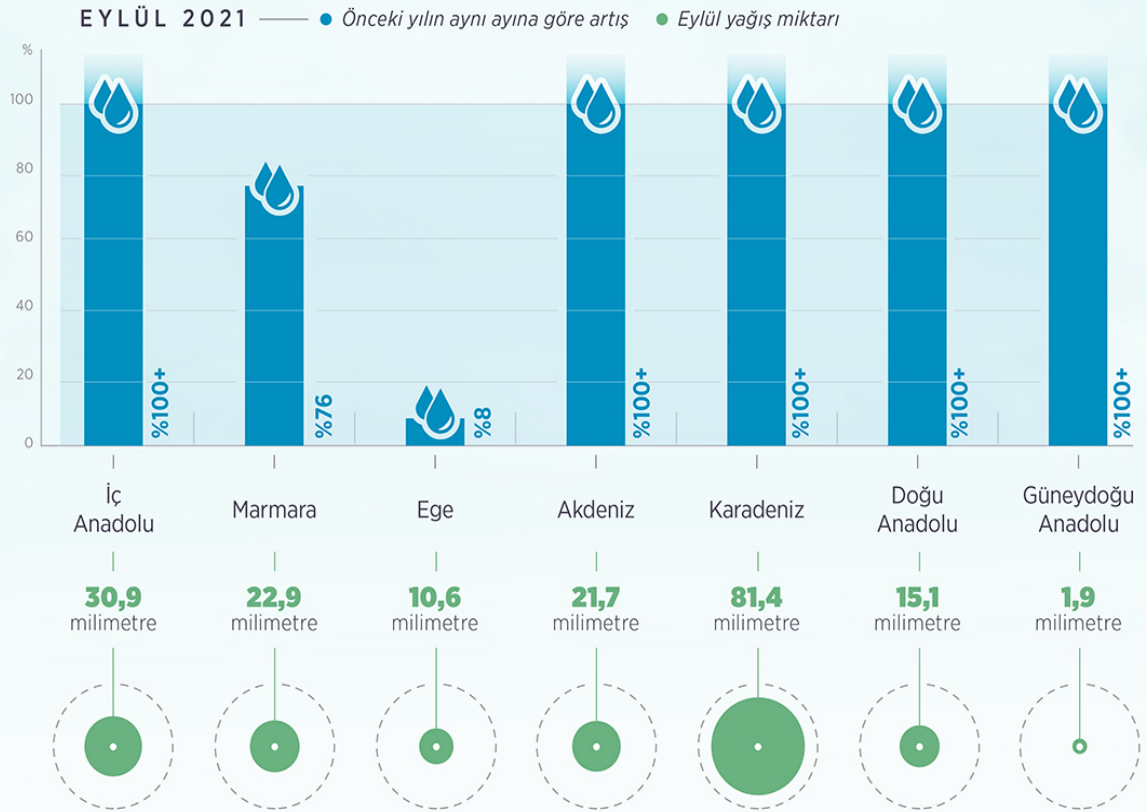

RİZE

EN FAZLA YAĞIŞ
243,3 milimetre

MARDİN

EN AZ YAĞIŞ
0,4 milimetre

Kitap Tavsiyesi

Görmek, yalnızca üzerine ışık vuran cisimlerden yansıyan ışınların gözümüze gelmesiyle oluşan mekanik bir süreç değil; beynimizin, seçmek, analiz etmek, sentezlemek ve farklı bileşenleri birbirleriyle doğru bir şekilde eşleştirmek yoluyla gerçekleştirdiği gerçek bir mucizedir.

Işık, evrenin vazgeçilmez bir parçası olduğu gibi, canlı âleminin de varoluşunda önemli bir yere sahip olan bir bileşendir. Görmek, ışığın bedenimiz ve zihnimiz ile girdiği etkileşimin bir sonucu olarak gerçekleşen, fiziksel olduğu kadar sanrısıl da bir etkidir.

Işık, yaşamımızı nesnel kimliğe büründüren bir harika, oyunlar içinde en keyiflilerini bulabildiğimiz bir oyun kutusu ve hatta duyularımız içinde bizi fiziksel dünyayla en etkili şekilde buluşturan bir araçtır.

Ürün Dirier, bu yeni kitabında, ışığın ve görmenin zihnimizdeki serüveninden hareketle varlığımızı ve bildiklerimizi sorguluyor, okurunu şaşırtıcı, heyecan verici ve sürükleyici bir maceranın içine çekiyor...

Bu satırları nasıl görebildiğinizi merak mı ediyorsunuz?

O zaman doğru yerdesiniz...

